

[Hans Schmidt.]

uden nogen som helst risiko kan tillade sig at give et mindretal fulde udviklingsmuligheder, idet mindretallets arbejde ikke har nogen som helst imod staten rettet tendens.

Det er derfor med beklagelse, vi har modtaget afslag på andragendet om materialebevilling til privatskolen i Sommersted. Motiveringen for afslaget er denne, at en bevilling ville forfordle andet byggeri herhjemme i endog meget høj grad. Det synes vi ikke er rigtigt. Ved byggeriet af de kommunale skoler drejer det sig om en forbedring af bestående forhold, som vel kan være påkrævet nok. Men i Sommersted, hvor der før 1945 bestod 1 tysk privatskole med 80 børn og i omegnen yderligere 4 tyske privatskoler, er forholdet dette, at mindretallets medlemmer ikke har rimelig mulighed for at sende deres børn i nogen anden tysk skole. Og da dette ikke er tilfældet, synes vi ikke, at nogen kan blive forfordelt ved en bevilling, især ikke da der nu er gået 10 år, siden skolen lukkedes. En yderligere ventetid vil ikke være rimelig.

Vi har også en begrundet formodning om, at man fra dansk side ikke ønsker eller ikke gerne ser, at der oprettes en tysk skole i dette område. Den sønderjyske presse har givet plads for læserbreve, i hvilke man på en lidet tiltalende måde vender sig imod denne skole. Det må stå hen. Senest har den højtærede undervisningsminister ved en udtalelse i anledning af indvielsesfestlighederne på Sønderkovskolen i Sønderborg bestyrket denne vor formodning. Hvis pressemeddelelsen taler sandt, har den højtærede undervisningsminister betegnet den ønskede skole i Sommersted som „en venlig hilsen til den gamle grænse“. Dertil er dog at sige, at vi som bekendt afgjort ikke har noget ønske eller mål, som tager sigte på Kongeaagrænsen som en statsgrænse, og at en tysk skole i Sommersted derfor heller ikke kan betyde nogen fare i så henseende; men der skal fra vor side ikke lægges skjul på, at skolen i Sommersted for os er blevet symbolet på det tyske mindretals beståen, når der tages bestik for en fjernere fremtid.

Når det tyske mindretal i Nordslesvig kunstigt begrænses til den såkaldte skæve firkant nede ved den nuværende grænse, vil det være dømt til en betydningsløshed, som på lang sigt vil gøre det uegnet og uskikket

til en funktion som formidler mellem det danske og det tyske folk, og som ville virke udslettende på det, hvis det så ikke hengav sig til at vente på en gunstig situation til at opnå en grænseflytning mod nord. Det vil altså sige, at det ikke er nogen sikring af grænsen, når mindretallene holdes så små som muligt — det gælder nemlig for begge mindretal på hver sin side af grænsen. Begivenhederne i Sydslesvig efter 1945 har vist, at et mindretal på nogle få tusinde i en given situation kan vokse op til hundrede-tusind, når flertallet er sløvet af den forkerte antagelse, at et lille mindretal ikke betyder nogen fare, selvom det har tendens til at løsrive sig fra staten.

Den bedste og eneste sikring af grænsen og en forudsætning for en fredelig og rig tilværelse i selve grænselandet for begge parter og på begge sider af grænsen er efter min formening, at begge mindretal vinder såvel deres indre styrke som deres talmæssige og regionale størrelse derved, at de anser det som deres opgave at udøve en funktion som formidler mellem folkene. I stedet for at bygge en uvis fremtid på et modsætningsforhold, som har sit udspring i en endeløs kamp om grænsen, skulle de betragte denne funktion som en historisk konsekvens af, at den slesvigske befolkning har delt sig i dansk- og tysk- og hjemstavnsbundne.

Vor formodning om, at det tyske mindretal regionalt ønskes begrænset til den skæve firkant, udledes af den kendsgerning, at et tilbagekøb af 12 af vore skolebygninger blev os tilstået i dette område, medens et tilbagekøb blev os nægtet i det område, som ligger nord herfor, med undtagelse af skolen i Sønder-Vilstrup ved Haderslev, som ved en senere forhandling blev frigivet som den trettende, fordi tyskundervisningen der havde en tradition, som går tilbage til reformationstiden. Forudsætningen for tilbagekøbene var den, at der kunne eftervises et behov for skolerne, og det ville sige, at der skulle være mindst 15 børn for hver skole. Den 19. juni 1948 indgav man fra vor side 17 andragender; heriblandt var Sommersted, Gaansager og Sønder-Vilstrup med hver 15 børn, og derudover var der dengang også 14 børn til en skole i Rødding. Iøvrigt ligger det for mindretallets vedkommende efter 1945 således, at det næppe vil være forsvar-